การศึกษากลวิธีการอ่านตารางเสียงในเอกสารโบราณเติ่งอวิ้นสมัยซ่ง

A study on Song era's Deng Yun inscription rhyme table reading methodology

Received: *February 16, 2021*
Revised: *July 18, 2021*
Accepted: *August 20, 2021*

ณัฐเสกข์ นาคสิทธิ์
Natthasake Naksit
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, Thailand
natthasakenaksit@gmail.com
จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ์
Chatuwit Keawsuwan
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย
Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand
chatuwit.k@ku.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นในการนำเสนอกลวิธีการอ่านตารางเสียงหรืออวิ้นถู ซึ่งสะท้อนระบบเสียงภาษาจีนโบราณยุคกลาง (สุย-ซ่ง) โดยการอ่านตารางเสียงนี้ เป็นการศึกษาการประสมกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกับเสียงส่วนท้ายพยางค์ตามหลักสัทวิทยาจีนโบราณ โดยในบทความนี้จะนำเสนอองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการระบุเสียงภาษาจีนในสมัยโบราณ กลวิธีการอ่านตารางเสียง ศัพท์และนิยามเฉพาะในการศึกษาตารางเสียงและสัทวิทยาจีน ซึ่งการอ่านตารางเสียงสามารถยังประโยชน์ต่อการศึกษานิรุกติศาสตร์จีนและอีกหลายสาขาที่เกี่ยวข้องกับนิรุกติศาสตร์จีนอีกมาก

คำสำคัญ : กลวิธี, ตารางเสียง, เติ่งอวิ้น

Abstract

This article focuses on the reading methodology used in reading Deng Yun rhyme tables, which represent the sound system of Middle Chinese during the Sui-Song Dynasty era. Rhyme table study is the study of the combination of consonants and rhyme in Ancient Chinese phonology' s rule. This article introduces basic knowledge of Ancient Chinese phonology and the methodology for reading rhyme tables and the definitions of some technical words in Chinese phonology. Rhyme table study can be applied in Chinese philology and many other related areas.

Keywords: methodology, rhyme table, Deng Yun

1. บทนำ

อักษรจีนแบบอักษรมูลฐาน เป็นอักษรที่สร้างขึ้นโดยไม่ได้นำอักษรอื่นมาผสมกัน อักษรมูลฐานโดยหลักการแล้วจึงเป็นอักษรภาพ โดยอักษรภาพหรืออักษรสร้างตามรูป 象形（象形）เป็นอักษรที่สร้างโดยการวาดรูปเลียนแบบของจริง ต่อมาพัฒนาให้ง่ายขึ้น แต่ยังคงมีเค้าของจริงอยู่ (Sikhakoson, 2017, p.59) ด้วยลักษณะนี้ทำให้อักษรจีนเป็นอักษรที่แสดงความหมายเป็นหลัก ต่างจากอักษรโรมันที่เป็นระบบอักษรแทนเสียง ซึ่งเน้นการแสดงเสียงอ่านเป็นหลัก เช่นคำว่า “น้ำ” ในภาษาจีนคือ 水 เป็นอักษรภาพคล้ายกับสายน้ำไหล (Gao, 1996, p.48) เป็นการแสดงความหมายว่าหมายถึงน้ำ โดยไม่สามารถแยกส่วนประกอบเพื่อระบุเสียงอ่านได้ ในขณะที่ภาษาอังกฤษคือ water “วอเทอร์” อักษร 5 ตัวในคำนี้แสดงเสียงอ่านของคำว่าอ่านอย่างไร โดยเราสามารถพิจารณาได้ว่าอักษรใดแทนเสียงพยัญชนะและอักษรใดแทนเสียงสระ

1.1 ระบบการระบุเสียงอ่านของอักษรจีน

เมื่ออักษรชนิดหนึ่งเน้นความหมายเป็นหลัก นั่นหมายความว่าเสียงอ่านก็จะถูกจัดลำดับความสำคัญให้อยู่ในฐานะรองลงมา ซึ่งอักษรจีนเป็นตัวแทนระบบอักษรชนิดนี้ได้ดี การจะอ่านอักษรเชิงสัญลักษณ์อย่างอักษรจีนได้ จำเป็นต้องพึ่งพาระบบการระบุเสียงอ่านของอักษรแต่ละตัว เช่นในปัจจุบันนี้ภาษาจีนมีระบบแทนเสียง “สัญลักษณ์จู้อิน”（注音符号） โดยใช้สัญลักษณ์ที่ประยุกต์มาจากอักษรโบราณของอักษรจีน (Huang, 2009, p.165) และระบบสัทอักษรของตนเองที่เรียกว่า “ระบบพินอิน” （汉语拼音） โดยใช้อักษรโรมันมากำกับเสียงอ่านให้อักษรจีนแต่ละตัว แต่สัญลักษณ์จู้อินและระบบพินอินนั้นเพิ่งถูกวางรากและประกาศใช้ในจีนเมื่อ ค.ศ.1918 และ 1958 ตามลำดับ เช่นนี้แล้วในยุคที่ยังไม่มีระบบพินอินและจู้อินนั้น คนจีนโบราณ ใช้วิธีการใดในการระบุเสียงอ่านของอักษรจีน

คนจีนโบราณได้คิดค้นระบบการระบุเสียงอ่านไว้แล้ว ซึ่งระบบการระบุเสียงอ่านที่เป็นที่นิยมในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ค.ศ.25-200) คือระบบพ้องเสียง （直音）เป็นการใช้อักษรจีน 1 ตัวที่มีเสียงอ่านตรงกับอักษรอีกตัวหนึ่งที่ต้องการระบุเสียง โดยมักจะมีคำอธิบายไว้ว่า 读如/读若 (แปลว่า “อ่านเหมือน”) เช่น 辛读若愆 โดยอักษรตัวแรก คือ 辛 เป็นตัวที่ต้องการการระบุเสียงอ่าน จึงใช้อักษรอีกตัวคือ 愆 มาทำหน้าที่นี้ ซึ่งอักษรทั้ง 2 ตัวนี้ ล้วนอ่านว่า $\mathbf{qi\bar{a}n}$ [$\mathbf{tɕ^{h}iæn^{55}}$] ทั้งคู่

แต่ระบบพ้องเสียงนี้ยังมีข้อจำกัด ตามที่ถังจั้วฟาน (Tang, 2002, p.20) ได้กล่าวไว้ในแบบเรียนสัทวิทยาจีนโบราณว่า ประการแรก ไม่ใช่ว่าอักษรทุกตัวจะมีอักษรพ้องเสียง และต่อให้มีอักษรพ้องเสียง อักษรตัวนั้นก็เป็นอักษรที่ไม่ได้ใช้บ่อย และประการที่สองคือภาษาจีนมีภาษาถิ่นมาก อักษรที่พ้องเสียงกันในภาษาถิ่นหนึ่ง อาจจะไม่พ้องเสียงกันในอีกภาษาถิ่นหนึ่ง ดังนั้นหากต้องการจะให้คนจีนทั่วประเทศสามารถอ่านออกเสียงอักษรตัวที่ต้องการระบุเสียงนั้นได้ถูกต้อง ก็ต้องหาอักษรที่มีเสียงอ่านที่สอดคล้องกันในทุกภาษาถิ่น ด้วยเหตุนี้การใช้ระบบพ้องเสียงจึงซับซ้อนอยู่ในที ทำให้ในภายหลัง คนจีนโบราณได้พัฒนาวิธีการบอกเสียงอีกระบบขึ้นมา นั่นคือระบบฝ่านเชี่ย

1.2 ระบบฝ่านเชี่ย （反切）

ระบบฝ่านเชี่ย （反切）เป็นระบบระบุเสียงที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาสันสกฤตที่เข้ามาพร้อมกับพระพุทธศาสนาในช่วงราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (Tang, 2002, p.76) ทั้งนี้ระบบเสียงของภาษาสันสกฤตเป็น

ระบบอักษรแทนเสียงซึ่งสามารถแยกหน่วยเสียงในพยางค์ได้ว่าอักษรตัวใดแทนเสียงพยัญชนะ สัญลักษณ์ใดแทนเสียงสระ โดยระบบการเขียนแบบอักษรแทนเสียงของภาษาสันสกฤตได้เข้ามาสู่บริบทของอักษรสัญลักษณ์บอกความหมายของภาษาจีน ทำให้การระบุเสียงอ่านของอักษรจีน เริ่มมีการแยกแยะหน่วยเสียงในพยางค์เป็นสองส่วน คือเสียงพยัญชนะต้น （声母）และส่วนท้ายพยางค์ （韵母）

ระบบฝ่านเชี่ย มีหลักการคือการนำอักษรจีน 2 ตัว มารวมเสียงกันเพื่อบอกเสียงอักษรตัวที่ต้องการจะระบุ โดยจะเลือกเอาเฉพาะเสียงพยัญชนะต้นของอักษรตัวที่ 1 ออกมา และนำเฉพาะเสียงพยัญชนะต้นนั้นมาประสมกับส่วนท้ายพยางค์จากอักษรตัวที่ 2 เช่น 东，德红切 ในที่นี้อักษรที่ต้องการระบุเสียงคือ 东 อักษร 2 ตัวที่นำมารวมเสียงคือ 德 และ 红 วิธีการรวมคือเลือกเอาเสียงพยัญชนะต้นของ 德 (**d**) [t] กับส่วนท้ายพยางค์ของ 红 (**óng**) [uŋ] มารวมเสียงกันเป็น 德 (**d**) [t] + 红 (**óng**) [uŋ] = 东 (**dōng**) [tuŋ] นั่นเอง โดยในส่วนท้ายพยางค์นั้นจะรวมเอาวรรณยุกต์ประกอบเข้าไปด้วย จุดที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ เสียง 红 ในปัจจุบันเป็นวรรณยุกต์เสียง 2 （阳平）ส่วนคำว่า 东 เป็นวรรณยุกต์เสียง 1 （阴平）นั่นหมายความว่าในยุคที่มีเอกสารฉบับนี้ออกมานั้น ยังไม่มีการแบ่งเสียง 1 และเสียง 2 ในระบบวรรณยุกต์จีน

จากที่อธิบายไว้ข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าคนจีนรู้จักการวิเคราะห์พยางค์มาแต่โบราณแล้ว เพียงแต่มิได้แบ่งย่อยลงลึกถึงระดับหน่วยเสียงอย่างสมัยใหม่ แต่เป็นการแบ่งองค์ประกอบหลักของพยางค์เป็นส่วนต้นพยางค์ (พยัญชนะต้น) กับส่วนท้ายพยางค์ (สระรวมตัวสะกด) โดยบันทึกไว้ด้วยอักษรจีน 2 ตัว (1 ตัวแทนส่วนต้นพยางค์ อีก 1 ตัวแทนส่วนท้ายพยางค์) โดยอักษรแต่ละตัวนั้นจะแทนค่าส่วนใด จะมีการระบุเอาไว้ชัดเจนเป็นระบบ โดยรวมกันอยู่ในหมวดพยัญชนะต้นและหมวดส่วนท้ายพยางค์ เช่นอักษร 东 มีเสียงพยัญชนะต้นและส่วนท้ายพยางค์ เป็น [tuŋ] และเราระบุให้อักษร 东 กำกับส่วนท้ายพยางค์ เสียงที่อักษร 东 กำกับก็คือส่วนท้ายพยางค์ของอักษร 东 เอง คือ [uŋ] ในทางกลับกัน หากเราระบุให้อักษร 东 กำกับส่วนเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะต้นที่อักษร 东 ระบุก็คือเสียง [t]

แต่ในระบบฝ่านเชี่ยนี้ ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการ คืออักษรที่จะนำมากำกับเสียงทั้ง 2 ตัวนั้น อาจจะเป็นอักษรใดก็ได้ที่ผู้เขียนตำราจะเลือกมาใช้ เพียงแค่อักษรตัวที่นำมานั้นสามารถแสดงส่วนต้นและส่วนท้ายพยางค์ของอักษรที่ต้องการกำกับได้ก็เพียงพอแล้ว ทำให้การกำกับเสียงมีความเป็นอัตวิสัย เช่น อักษร 东 อาจมีการกำกับด้วยฝ่านเชี่ยเป็น 德红切 [1] บ้าง 都笼切 [2] บ้าง[3] ทำให้ต้องมีการระบุที่มาของการอ่านเหล่านี้ว่ามาจากเอกสารฉบับไหน ซึ่งในภายหลังได้มีการจัดรวบรวมอักษรกำกับเสียงเหล่านี้เป็นหมวดหมู่ โดยแสดงอักษรบอกเสียงพยัญชนะและอักษรบอกเสียงท้ายพยางค์อย่างมีระบบ คือ 1 เสียงต่อ 1 ตัวอักษรเท่านั้น เป็นการทำระบบการระบุเสียงพยัญชนะต้นกับส่วนท้ายพยางค์อย่างมีระบบ ซึ่งก็คือระบบเสียงพยัญชนะและระบบเสียงส่วนท้ายพยางค์นั่นเอง (Liu, 2007, p.57)

1.3 ระบบอักษรแทนพยัญชนะและส่วนท้ายพยางค์ในก่วงอวิ้นและอวิ้นถู

ตามทัศนะส่วนใหญ่ของนักวิชาการด้านสัทวิทยาจีนโบราณนั้น ในระบบเสียงพยัญชนะต้นของภาษาจีนโบราณ มีการแบ่งเสียงพยัญชนะออกเป็น 36 เสียง ซึ่งเป็น 36 เสียงพยัญชนะต้นที่ไม่ซ้ำกันเลย โดยเสียงพยัญชนะ 1 เสียง จะถูกแทนค่าด้วยอักษรจีน 1 ตัวเท่านั้น เช่นในกรณีของอักษร 东 ซึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นคือ [t] ก็จะถูกจัดอยู่ในหมวดอักษร 端 ที่แทนเสียงพยัญชนะ [t] เช่นเดียวกัน ถึงแม้ในระบบฝ่านเชี่ย อักษร 东 จะ

ถูกกำกับด้วยอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นได้หลายตัวตามเดิม แต่ไม่ว่าอักษรตัวนั้นจะเป็น 德 หรือ 都 (ที่มีเสียงพยัญชนะต้น [t]) ก็ล้วนอยู่ในหมวดใหญ่ คือ หมวด 端 นั่นเอง[4]

ในกรณีเดียวกันกับเสียงพยัญชนะต้น ส่วนท้ายพยางค์ก็มีการจัดเข้าระบบส่วนท้ายพยางค์ โดยทั่วไปแล้วอักขรานุกรมระบุเสียงอ่านแต่ละเล่มมักจะมีจำนวนเสียงส่วนท้ายพยางค์ที่ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับการจัดทำและการจำแนกลักษณะของหน่วยเสียงในส่วนท้ายพยางค์ เป็นต้นว่า อักขรานุกรมเชี่ยอวี้น 《切韵》มี 193 หมวด อักขรานุกรมถังอวี้น 《唐韵》มี 204 หมวด และอักขรานุกรมก่วงอวี้น《广韻》มี 206 หมวด (Liu, 2007, p.18) โดยเป็นการระบุเสียงส่วนท้ายพยางค์ด้วยอักษรจีน 1 ตัวต่อ 1 เสียง เช่น อักษร 同 มีส่วนท้ายพยางค์เป็นเสียง [uŋ] ทำให้อักษรตัวนี้ ถูกจัดอยู่ในส่วนท้ายพยางค์หมวด 东 [5] (อักษร 东 มีส่วนท้ายพยางค์เดียวกับอักษร 同) ด้วยลักษณะนี้ ทำให้ระบบเสียงส่วนท้ายพยางค์มีความเป็นระบบมากขึ้น จากส่วนท้ายพยางค์ที่หลากหลายในระบบฝ่านเชี่ย ก็ถูกรวมกันอยู่ในหมวดของอักษรเพียงตัวเดียว (Liu, 2007, p.57)

เมื่อมีอักษรกำกับเสียงที่เป็นระบบ จึงได้เกิดตารางประสมเสียงขึ้น คือตารางที่นำอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้น 36 ตัว มาประสมเสียงกับอักษรแทนเสียงส่วนท้ายพยางค์แต่ละตัว คือการสร้างตารางเสียงหรือที่ในวงการสัทวิทยาจีนโบราณเรียกกันว่า อวี้นถู （韵图）

ตารางเสียงที่ใช้ควบคู่อยู่ในอักขรานุกรมก่วงอวี้นคือ ตารางเสียงอวี้นจิ้ง 《韵镜》โดยตารางเสียงนี้ ถูกประดิษฐ์ขึ้นในช่วงต้นราชวงศ์ซ่ง （宋）แต่เสียงที่ตารางเสียงนี้ใช้อ้างอิง เป็นชุดระบบเสียงของอักขรานุกรมเชี่ยอวี้น แต่ถึงแม้อวี้นจิ้งจะถูกเขียนในราชวงศ์ซ่ง แต่เชื่อว่าต้นฉบับที่แท้จริงน่าจะเก่าแก่กว่านั้น เนื่องจากผู้เขียนอวี้นจิ้งได้ระบุเอาไว้ในคำนำว่า “ดั้งเดิมตารางเสียงนี้ถูกเรียกว่าอวี้นจิ้ง แต่เนื่องด้วยคำว่า 镜 ไปพ้องเสียงกับคำว่า 敬 (อ่านว่า “จิ้ง”) ซึ่งเป็นชื่อของพระอัยกาของพระเจ้าซ่งไท่จู่ （宋太祖）ปฐมกษัตริย์ราชวงศ์ซ่ง จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อตารางเสียงเป็น 《韵鉴》ต่อมาภายหลัง ในสมัยราชวงศ์ซ่งใต้ จึงได้เปลี่ยนชื่อตารางเสียงกลับมาเป็นอวี้นจิ้งตามเดิม” ทำให้เข้าใจได้ว่า ต้นฉบับของตารางเสียงอวี้นจิ้งน่าจะถูกเขียนขึ้นก่อนยุคราชวงศ์ซ่ง เมื่อพระเจ้าซ่งไท่จู่สถาปนาราชวงศ์ซ่งขึ้น ชื่อหนังสือตารางเสียงที่ไปพ้องกับชื่อบรรพบุรุษของพระองค์จึงต้องแก้ไขและเปลี่ยนไปใช้ชื่ออื่นแทน ภายหลังจึงเปลี่ยนกลับมาใช้ชื่อเดิมเมื่อราชวงศ์ซ่งเหนือล่มสลายและย้ายราชธานีพร้อมก่อตั้งราชวงศ์ซ่งใต้แทน (Dong, 2014, p.88) ดังนั้นระบบเสียงในตารางเสียงที่ประสมกันออกมานั้น จึงเป็นเสียงอ่านยึดตามระบบเชี่ยอวี้นในสมัยสุยและวิวัฒนาการมาสู่สมัยถังและซ่งตามลำดับ โดยตารางเสียงอวี้นจิ้งนี้มีที่มาจากการศึกษาระบบเสียงภาษาสันสกฤต ซึ่งในระบบเสียงภาษาสันสกฤต มีการแยกประสมเสียงโดยใช้เสียงพยัญชนะต้นเป็นแกนหลัก แล้วนำเอาเสียงสระมาประกอบกับเสียงพยัญชนะต้นที่ขึ้นเป็นแกนหลักไว้ เช่น เสียง K เป็นเสียงพยัญชนะต้น ถูกตั้งไว้เป็นแกนหลัก แล้วจึงนำเสียงสระ A AA I II U UU ... มาประสมกับเสียง K ก็จะได้ชุดพยางค์คือ KA KAA KI KII KU KUU ... เรียงไปตามจำนวนสระของภาษาสันสกฤต

ตารางเสียงของภาษาจีนจึงใช้หลักการเดียวกันนี้ ในการแสดงการประสมกันของเสียงพยัญชนะต้นกับส่วนท้ายพยางค์ คือเอาอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้น 36 ตัวเป็นแกนหลัก แล้วนำเอาอักษรแทนเสียงส่วนท้ายพยางค์มาประกอบด้วย เช่นนำพยัญชนะต้น 帮 [p] 端 [t] 见 [k] มาเป็นตัวตั้ง แล้วนำส่วนท้ายพยางค์ 东 [uŋ] มาประสมเสียง ก็จะได้เสียงพยางค์ที่ประสมกันเป็น [puŋ] [tuŋ] และ [kuŋ] วรรณยุกต์ของทั้ง 3 ตัวคือเสียงผิง （平声） โดยตารางเสียงรูปแบบนี้เป็นการแสดงการประสมเสียงระหว่างพยัญชนะต้นกับส่วนท้ายพยางค์อย่าง

เด่นชัดของระบบเสียงภาษาจีนโบราณ และมีการศึกษาตารางเสียงอยู่มากมายในรายละเอียดหลายส่วนของตารางเสียง

การศึกษาตารางเสียง หรือที่ภาษาจีนเรียกว่า เติ่งอวิ้นเสวีย （等韵学）เป็นการศึกษาหลักและวิธีการวิเคราะห์การออกเสียงภาษาจีนโบราณโดยสาเหตุที่เรียกว่า “การศึกษาตารางเสียง” เป็นเพราะเอกสารโบราณที่ใช้ในการศึกษาแขนงนี้ ถูกเขียนขึ้นในรูปของตารางประสมเสียง ซึ่งในหนึ่งตารางนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญของการออกเสียง ตั้งแต่เสียงพยัญชนะต้น ส่วนท้ายพยางค์ (สระและพยัญชนะท้ายพยางค์) และเสียงวรรณยุกต์ รวมไปถึงรูปแบบการออกเสียง ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ ล้วนมีส่วนสำคัญในการช่วยผู้ศึกษาให้สามารถออกเสียงอ่านของอักษรจีนตัวนั้นๆ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ได้

ตารางเสียงนี้ เกิดมาจากการจัดระบบให้กับระบบเสียงที่บันทึกไว้ในอักขรานุกรมก่วงอวิ้น ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมตัวอักษรจีนที่สืบทอดมาจากยุคราชวงศ์สุย โดยจัดเรียงตามลำดับเสียงสระ (การรวบรวมและเรียบเรียงอักขรานุกรมข้างต้น มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเขียนบทร้อยกรองในสมัยนั้น เพื่อจะได้หาคำหรืออักษรที่มีสระและตัวสะกดที่คล้องจองกันตามฉันทลักษณ์ การเรียงลำดับอักษรจึงเรียกจากเสียงสระเป็นหลัก) (Tang, 2002, p.78) ดังนั้น สาระสำคัญของการศึกษาตารางเสียง จึงเน้นที่เสียงสระ (รวมตัวสะกด) หรือส่วนท้ายพยางค์เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ก่อนจะไปศึกษาการประสมเสียงในตารางเสียง ผู้ศึกษาจะขออธิบายนิยามศัพท์เฉพาะบางคำที่มีความสำคัญต่อความเข้าใจ ซึ่งประกอบไปด้วย ระดับ คือ “เติ่ง”（等）และส่วนท้ายพยางค์ คือ “อวิ้น”（韵）อันเป็นสาระสำคัญของการศึกษาตารางเสียง “เติ่งอวิ้นเสวีย”（等韵学）

ในยุคโบราณ การบันทึกหน่วยเสียงที่ใช้ประสมกันเป็นพยางค์นั้นจำเป็นต้องใช้อักษรจีนมากำกับ แต่เนื่องด้วยอักษรจีน 1 ตัวนั้น มีค่าเท่ากับ 1 พยางค์ จึงจำเป็นต้องระบุให้ชัดเจนว่าอักษรตัวนั้นๆ ทำหน้าที่กำกับส่วนใดของหน่วยเสียงในพยางค์

ซึ่งในอักขรานุกรมก่วงอวิ้น《广韻》มีหมวดอักษรกำกับเสียงส่วนท้ายพยางค์หรือที่เรียกว่า “อวิ้นมู่”（韵目）ทั้งหมด 206 หมวด ในขณะเดียวกันอักษรจีนทั้ง 206 ตัวนี้ก็ยังทำหน้าที่เป็น “อวิ้นโถว” （韵头）คือเป็นอักษรตัวแรกในการให้คำอธิบายในอักขรานุกรม โดยอวิ้นมู่ทั้ง 206 หมวดนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาตารางเสียงนี้

เช่นนี้แล้ว เราจะรู้ได้อย่างไรว่าอักษรตัวใดจะให้เสียงส่วนท้ายพยางค์เป็นเสียงอะไร ในเมื่อระบบเสียงภาษาจีนโบราณกับภาษาจีนปัจจุบันนั้นแตกต่างกันอย่างมาก เราจะคาดเดาเสียงสระจากอักษรจีนเพียงตัวเดียวได้หรือ นั่นจึงเป็นเหตุให้จำเป็นต้องมีการระบุรายละเอียดเสียงเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งการระบุรายละเอียดเสียงนั้น ก็คือนิยามของ ระดับ หรือ “เติ่ง” นั่นเอง

1.4 ตารางระดับ

คำว่าระดับในที่นี้ หมายถึงระดับความกว้างของปากในขณะที่เปล่งเสียงสระนั้นๆ โดยในระบบภาษาจีนโบราณนี้มีการแบ่งระดับไว้ที่ 4 ระดับ โดยนักสัทวิทยาจีนในสมัยราชวงศ์ชิง เจียงหย่ง （清江永）ได้อธิบายนิยามของระดับไว้ว่า “ระดับที่หนึ่งจะมีความกว้างมากที่สุด ระดับสองกว้างมากรองลงมา ระดับสามจะแคบลงและระดับสี่แคบที่สุด” (Zhang & Yang, 2009, p.41) เช่นสระ [a] เป็นสระเปิด ลิ้นส่วนหน้า ริมฝีปาก

ไม่ห่อ[6] ปากต้องอ้ากว้างเพื่อจะเปล่งเสียงสระนี้ออกมา ดังนั้นสระ /a/ ก็มีความเป็นไปได้ว่าจะอยู่ในระดับที่หนึ่งหรือสอง เพราะขนาดปากเวลาเปล่งเสียงนั้นกว้าง ในขณะที่สระ [i] เป็นสระปิด ลิ้นส่วนหน้า ริมฝีปากไม่ห่อ และเพราะเวลาเปล่งเสียงสระนี้ ปากจะค่อนข้างแคบเข้าหากัน สระ /i/ จึงถูกจัดอยู่ในสระที่อยู่ในความกว้างระดับสามหรือสี่

จากเนื้อหาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่า นิยามเรื่องของความกว้างระดับปากในระบบเสียงภาษาจีนโบราณนี้ จะคล้ายกับนิยามของสระเปิด-ปิดในหลักภาษาศาสตร์ปัจจุบัน เพียงแต่ว่าหลักทั้งสองนี้มีจุดเน้นกันคนละจุด คือความกว้างปาก (อวิ้นจิ้ง) กับตำแหน่งของลิ้น (แผนภูมิสระตามหลักภาษาศาสตร์ปัจจุบัน) หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความกว้างของปากและตำแหน่งของลิ้นนั้น ก็จะพบว่ายิ่งปากต้องอ้ากว้างเวลาเปล่งเสียง ลิ้นเองก็จะถูกดึงลงต่ำตามขากรรไกรด้วย แต่ในขณะที่ปากปิดแคบลง ลิ้นก็จะสามารถขึ้นสูงเพื่อทำเสียงสระปิด (หรือสระสูง) ได้ดีกว่า ดังนั้น ระดับหนึ่ง-ระดับสอง-ระดับสาม-ระดับสี่ อาจเทียบได้กับ สระเปิด-สระกึ่งเปิด-สระกึ่งปิด-สระปิด โดยทางทฤษฎี

แต่อย่างไรก็ตาม จุดเน้นของทั้งสองระบบก็ยังคงแตกต่างกัน และยังคงเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่ผู้ศึกษาระบบเสียงจีนโบราณว่า ระดับความกว้างใดจะให้เสียงสระลักษณะใดกันแน่ ถึงอย่างนั้นนักวิชาการด้านการศึกษาสัทวิทยาจีนโบราณ ก็มีข้อสรุปโดยสังเขปที่รายละเอียดส่วนใหญ่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน จะมีแต่ส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเห็นต่างกันบ้าง ซึ่งผู้เขียนจะขอสรุปไว้ดังนี้

ระดับหนึ่ง จะมีสระหลักที่ต้องออกเสียงเป็นเสียงสระเปิด ลิ้นส่วนหลัง ริมฝีปากไม่ห่อ จากการที่รูปปากต้องอ้ากว้างมากที่สุด ลิ้นจึงถูกดึงไปไว้ด้านในของปากมากที่สุด สระที่จัดอยู่ในระดับหนึ่งนี้ จึงมักจะเป็นสระเปิด ลิ้นส่วนหลัง หรือไม่หนีห่างจากบริเวณของลิ้นส่วนหลังมากนัก เช่น 泰 [ɑi]、寒 [ɑn]、豪 [ɑu]、谈 [ɑm][7] มีสระหลักคือสระเปิด ลิ้นส่วนหลัง [ɑ] 咍 [Ai]、灰 [uAi]、覃 [Am] มีสระหลักคือสระเปิด ลิ้นส่วนกลาง [A]

ระดับสอง จะมีสระหลักที่ต้องออกเสียงเป็นสระเปิด ลิ้นส่วนหน้า ริมฝีปากไม่ห่อ เช่น 佳 [ɛ]、皆 [uɛ]、山 [ɛn]、耕 [ɛŋ] มีสระหลักเป็นสระกึ่งเปิด ลิ้นส่วนหน้า [ɛ] 夬 [ai/uai] 、删 [an] 、肴 [au] มีสระหลักเป็นสระเปิด ลิ้นส่วนหน้า [a] 庚 [ɐŋ]、咸 [ɐm] มีสระหลักเป็นสระเปิด ลิ้นส่วนกลาง [ɐ]

ระดับสาม ระดับนี้ค่อนข้างจะพิเศษเล็กน้อย คือจะมีเสียงสระนำ （介音）มาพ่วงด้านหน้า ด้วยความที่ระดับสามนั้นเป็นความกว้างระดับที่ปากเริ่มแคบลง สระนำที่ปรากฏจึงเป็นสระปิด ลิ้นส่วนหน้า /i/ เช่น 钟 [iwoŋ] 、废 [iɐi] 、文 [iuən] ทั้งนี้ สระระดับสามนี้ถึงแม้จะมีสระนำเป็น [i] แต่สระหลักอาจจะเป็นสระเสียงอื่นก็ได้

ระดับสี่ เป็นสระกลุ่มที่จะต้องมีความกว้างระดับปากแคบที่สุด ดังนั้นสระหลักของระดับนี้ จึงเป็นสระที่มีลักษณะการออกเสียงที่มีรูปปากแคบ มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นสระกึ่งปิด ลิ้นส่วนหน้า /e/ เช่น 齐 [ei]、先 [en] 、萧 [eu]

ทั้งสองส่วนนี้ คือระดับกับเสียงสระ เป็นนิยามของการบอกเสียงสระในระบบเสียงภาษาจีนโบราณ ที่ทับซ้อนกันอยู่ คือ “อวิ้น” หรือ “เสียงสระควบตัวสะกด” จะบอกลักษณะเสียงสระหลักกับตัวสะกดท้าย

พยางค์ ส่วน “เติ่ง” หรือ “ระดับ” จะบอกลักษณะเสียงสระหลัก (บางครั้งอาจเกี่ยวเนื่องไปยังสระนำ) ว่าจะมีความกว้างของปากในการเปล่งเสียงที่ระดับใด ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ส่วนประกอบใน 1 พยางค์ของเสียงในภาษาจีนจะประกอบด้วย 5 ส่วนหลักๆ คือ เสียงพยัญชนะต้น+เสียงสระนำ+เสียงสระหลัก+เสียงตัวสะกด/สระตาม+เสียงวรรณยุกต์

ตารางที่ 1 โครงสร้างพยางค์อักษรจีน

เสียงวรรณยุกต์			
เสียงพยัญชนะต้น	เสียงสระนำ	เสียงสระหลัก	เสียงตัวสะกด/สระตาม

หน้าที่หลักของ “เติ่ง” คือการบอกเสียงสระหลักกับสระนำ ในขณะที่หน้าที่หลักของ “อวิ้น” จะบอกเสียงสระหลักควบสระตาม/ตัวสะกด จึงมีส่วนที่ทับซ้อนกันอยู่และแยกกันอยู่ดังแผนภาพ

ตารางที่ 2 โครงสร้างพยางค์อักษรจีน 2

เสียงวรรณยุกต์			
เสียงพยัญชนะต้น	เสียงสระนำ “เติ่ง 3”	เสียงสระหลัก “เติ่ง 1/2/3(ส่วนต่อสระนำ)/4” “อวิ้น”	เสียงตัวสะกด/สระตาม “อวิ้น”

2. การอ่านตารางเสียงเติ่งอวิ้น

เมื่อเข้าใจหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับนิยามเฉพาะในการศึกษาพยางค์ในระบบภาษาจีนโบราณแล้ว ต่อไปจะขอนำเสนอตารางเสียงที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นทีละส่วน ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงแนวนอนของตารางเสียง

พยัญชนะต้น （声）			
นาสิก （次浊—清浊）	โฆษะ （全浊）	ธนิต （次清）	สิถิล （全清）

โครงแนวนอนนี้เป็นการระบุแกนหลักของเสียงคือเสียงพยัญชนะต้น โดยในตารางเสียงจะมีการจำแนกเสียงพยัญชนะต้นออกเป็น 6 กลุ่ม โดยแบ่งตามฐานกรณ์ที่ออกเสียงพยัญชนะต้นกลุ่มนั้นๆ และในแต่ละกลุ่มที่แบ่งตามฐานกรณ์ ยังสามารถแบ่งย่อยลงไปตามลักษณะของเสียงได้อีก 4 ประเภท คือ สิถิล (Voiceless Unaspirated) ธนิต (Voiceless Aspirated) โฆษะ (Voiced) นาสิก (Nasals) เช่น พยัญชนะฐานริมฝีปาก (Bilabial) จะสามารถแบ่งเสียงพยัญชนะตามตารางนี้ได้เป็น [p] [p^h] [b] และ [m] นั่นเอง ซึ่งแต่ละเสียงจะถูกแทนด้วยอักษรจีน 1 ตัว ในกรณีของฐานริมฝีปากนี้ คือชุดพยัญชนะต้น 帮 [p] 滂 [p^h] 並 [b] 明 [m]

ตารางที่ 4 โครงแนวตั้งของตารางเสียง

ส่วนท้ายพยางค์ （韵）	ระดับ 1（一等）
	ระดับ 2（二等）
	ระดับ 3（三等）
	ระดับ 4（四等）

เมื่ออ่านโครงแนวนอนได้แล้ว ก็ต้องศึกษาโครงแนวตั้งด้วย โดยโครงแนวตั้งนี้จะทำหน้าที่ระบุเสียงส่วนท้ายพยางค์ โดยในตารางเสียงจะมีการจำแนกส่วนท้ายพยางค์ออกเป็นตารางละ 4 กลุ่ม โดยแยกตามเสียงวรรณยุกต์ในระบบเสียงจีนโบราณ (มี 4 เสียงคือ ผิง สั่ง ชี่ว์ รู่ （平上去入）) และในแต่ละกลุ่มที่แบ่งตามวรรณยุกต์แล้ว ยังสามารถแบ่งย่อยตามระดับได้อีก 4 ประเภท คือระดับหนึ่ง ระดับสอง ระดับสามและระดับสี่ เช่น ส่วนท้ายพยางค์ในกลุ่ม 效 （效摄）จะสามารถแบ่งส่วนท้ายพยางค์ตามระดับได้ ดังนี้ 豪 (ระดับ 1) แทนเสียง [ɑu] 肴 (ระดับ 2) แทนเสียง [au] 宵 (ระดับ 3) แทนเสียง [iɛu] และ 萧 (ระดับ 4) แทนเสียง [eu] (Liu, 2007, p.114)

และเมื่อนำโครงตารางทั้งแนวตั้งและแนวนอนมาประกอบเข้าด้วยกัน ก็จะได้เป็นตารางประสมเสียงระหว่างเสียงพยัญชนะต้นกับส่วนท้ายพยางค์ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 5 ตารางจำลองตารางเสียง

		พยัญชนะฐานริมฝีปาก （帮滂並明）			
		นาสิก 明 [m]	**โฆษะ 並 [b]**	**ธนิต 滂 [p^h]**	**สิถิล 帮 [p]**
ส่วนท้ายพยางค์กลุ่มเสียง 效	豪 (1) [ɑu]	毛 [mɑu]	袍 [bɑu]	橐 [p^hɑu]	褒 [pɑu]
	肴 (2) [au]	茅 [mau]	庖 [bau]	胞 [p^hau]	包 [pau]
	宵 (3) [iɛu]	苗 [miɛu]		薰 [p^hiɛu]	镳 [piɛu]
	萧 (4) [eu]				

จากตารางข้างต้นแสดงการประสมกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นฐานริมฝีปากกับส่วนท้ายพยางค์กลุ่ม 效 โดยตารางที่มาประกอบกันจากแกนหลักทั้งสอง ส่วนอักษรที่ปรากฏภายในตารางนั้น ก็เป็นอักษรที่มีเสียงพยัญชนะต้นและส่วนท้ายพยางค์ตามแกนหลักทั้งสองนั้น สำหรับช่องที่ว่างไป หมายถึงไม่มีอักษรที่ออกเสียงพยางค์นั้นหรือไม่มีการประสมกันของพยัญชนะต้นกับส่วนท้ายพยางค์คู่นั้นๆ

ทั้งนี้ตารางข้างต้นเป็นการประสมกันของพยัญชนะต้นเพียงกลุ่มเดียวกับส่วนท้ายพยางค์เพียงชุดวรรณยุกต์เดียวเท่านั้น แต่ในตารางเสียงของจริงที่ปรากฏท้ายอักขรานุกรมก่วงอวิ้น หรือตารางเสียงอวิ้นจิ้ง《韵镜》จะระบุเสียงพยัญชนะต้นทั้ง 6 กลุ่ม และเสียงส่วนท้ายพยางค์ทั้ง 4 ชุดวรรณยุกต์ ดังนี้

รูปที่ 1 ภาพตารางเสียงอวิ้นจิ้ง จากตารางเสียงอวิ้นจิ้งฉบับหย่งลู่ท้ายอักขรานุกรมก่วงอวิ้น หน้า 34 (Wu, 2005)

ตารางเสียงในหน้าที่ยกมานี้ เป็นตารางเสียงของส่วนท้ายพยางค์กลุ่ม 效 ซึ่งส่วนท้ายพยางค์กลุ่มนี้แบ่งได้ 3 ชุดวรรณยุกต์ (ตารางแนวนอนด้านล่างสุดจึงว่างเปล่า เพราะมีเสียงวรรณยุกต์ไม่ครบ) และมีเสียงพยัญชนะต้นครบทั้ง 6 ชุด ซึ่งแบ่งตามฐานกรณ์ของแต่ละกลุ่ม[8] และอักษรที่ปรากฏในตารางคืออักษรที่มีเสียงอ่านตามการประสมระหว่างเสียงพยัญชนะต้นทั้งหลายกับส่วนท้ายพยางค์ตามแถวตามแนวนั้นๆ ส่วนที่ปรากฏเป็นวงกลมสีขาว คือช่องว่าง ซึ่งไม่มีการประสมกันระหว่างเสียงพยัญชนะต้นและส่วนท้ายพยางค์คู่นั้นๆ

ทั้งนี้หากสังเกตในภาพตารางเสียงที่ยกมานำเสนอไว้ข้างต้น ในบรรทัดแนวตั้งช่องขวาสุด จะมีคำอธิบายตารางเสียงไว้ว่า 外转第二十五开 ซึ่งเป็นการระบุลำดับและลักษณะตารางเสียงกับลักษณะการออกเสียงอีกนิยามหนึ่ง โดยคำอธิบายชุดนี้แบ่งย่อยได้ 3 ประเด็น คือ 内/外转—第 XX—开/合

转 หรือ “ม้วน” เป็นนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกตารางเสียง โดยหนึ่งตารางจะเรียกเป็นหนึ่งม้วน โดยหลิวเสี่ยวหนาน ได้อธิบายถึงชื่อเรียกตารางเสียง ที่ต้องเรียกว่าม้วนนั้น เพราะมีสาเหตุมาจากการอ่านการประสมเสียงในตารางทีละแถว กล่าวคือจะอ่านเสียงพยัญชนะต้นในแนวนอนที่ประสมกับส่วนท้ายพยางค์ตัวแรกในแนวตั้ง เมื่ออ่านเสียงพยัญชนะครบแถว ก็จะวนมากลับมาอ่านต่อในบรรทัดที่สอง และต่อไปเรื่อยๆ จนครบทั้งตาราง โดย 1 ตารางเสียงจึงถูกเรียกว่า “ม้วน” ตามวิธีการในการอ่าน

ส่วนจะเป็น “ม้วนใน” หรือ “ม้วนนอก”（内转 หรือ 外转）จะขึ้นอยู่กับพยัญชนะฐานเพดานแข็งในตารางเสียง ซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้น 3 ชุด คือชุด 精清从心邪 (โดยปกติแล้ว พยัญชนะกลุ่มนี้จะปรากฏอยู่ในตารางระดับหนึ่ง ระดับสามและระดับสี่) 、庄初崇生俟 (โดยปกติแล้วจะปรากฏอยู่ในตารางระดับสองและสาม)、章昌船书常 (จะปรากฏอยู่ในตารางระดับสามเท่านั้น) จะเห็นได้ว่าทุกกลุ่มปรากฏการใช้พื้นที่ในตารางระดับสามเหมือนกัน เช่นนั้นแล้ว ทางแก้ปัญหาก็คือในอักษรวรรค 精 หากมีการผันอักษรตรงกับเสียงระดับสาม จะถูกย้ายไปไว้ที่ตำแหน่งระดับสี่และอักษรวรรค 庄 หากมีการผันตรงกับเสียงระดับสามจะถูกย้ายไปไว้ที่ตำแหน่งระดับสอง ส่วนระดับสามทั้งหมดจะเป็นอักษรวรรค 章 (Liu, 2007, p.86) หากตารางม้วนใดปรากฏลักษณะการวางตัวอักษรแบบนี้ จะเรียกว่า “ม้วนใน” เช่น

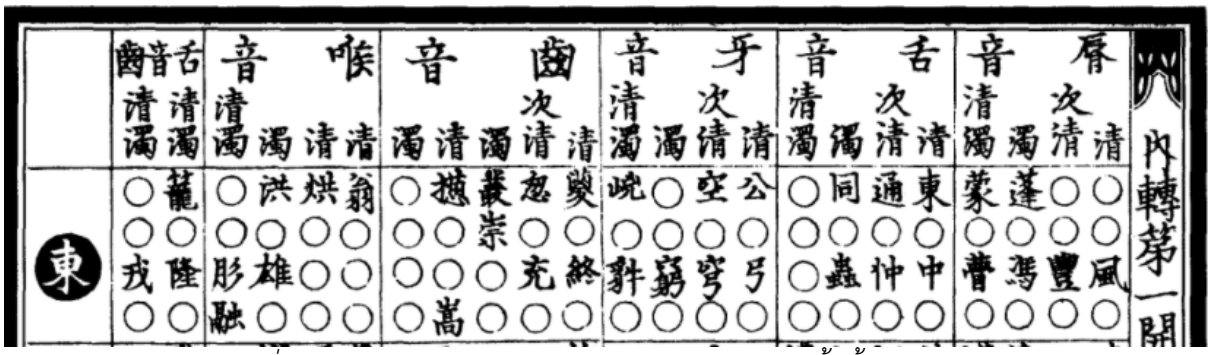

รูปที่ 2 ภาพตารางเสียง หน้าม้วนใน จากตารางเสียงอวิ้นจิ้งฉบับหย่งลู่ท้ายอักขรานุกรมก่วงอวิ้น หน้า 10 (Wu, 2005)

จะเห็นได้ว่าอักษร 嵩 และ 崇 ปรากฏอยู่ในตำแหน่งระดับสี่และระดับสอง (อักษร 嵩 มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะวรรค 精 ส่วนอักษร 崇 มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะวรรค 庄) แต่ส่วนท้ายพยางค์ 东 ไม่มีสระระดับสี่และระดับสอง จึงทำให้ทราบได้ว่าอักษรตัวนี้จริงๆ แล้วต้องวางอยู่ในระดับสาม แต่เป็นเพราะว่าต้องการหลีกเลี่ยงการวางทับซ้อนกันกับอักษรที่มีพยัญชนะต้นในวรรค 章 จึงต้องย้ายลงมาวางในระดับสี่และย้ายขึ้นไปในระดับสอง ตามภาพข้างต้น ซึ่งในกรณีนี้จะเรียกว่าเป็นรูปแบบ “ระดับสี่เทียม”（假四等）และ “ระดับสองเทียม”（假二等）ตามลำดับ คือแท้จริงแล้วอักษรตัวนั้นไม่ได้มีเสียงส่วนท้ายพยางค์อยู่ในระดับสี่และระดับสองจริงๆ แต่ถูกย้ายมาไว้ในตำแหน่งนี้เพื่อป้องกันการทับซ้อนกันบนตำแหน่งของระดับสาม

ส่วน “ม้วนนอก” ก็จะขึ้นอยู่กับพยัญชนะต้นฐานเพดานแข็งอีกเช่นเดียวกัน โดยเน้นที่อักษรวรรค 精 เป็นหลัก หากส่วนท้ายพยางค์ใดที่มีสระระดับสองและระดับสี่และปรากฏอักษรที่ผันอยู่ในตำแหน่งนั้นๆ ตารางม้วนนั้นจะเรียกว่า “ม้วนนอก” เช่น

รูปที่ 3 ภาพตารางเสียง หน้าม้วนนอก จากตารางเสียงอวิ้นจิ้งฉบับหย่งลู่ ท้ายอักขรานุกรมก่วงอวิ้น หน้า 32 (Wu, 2005)

จะเห็นได้ว่าอักษร 删 และ 先 ปรากฏอยู่ในตำแหน่งระดับสองและระดับสี่ (อักษร 删 มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะวรรค 庄 ส่วนอักษร 先 มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะวรรค 精) แต่ส่วนท้ายพยางค์ 寒 删 仙 先 เป็นส่วนท้ายพยางค์ในสระระดับหนึ่งถึงระดับสี่ จึงทำให้ทราบได้ว่าอักษรตัวนี้เป็นอักษรที่อยู่ในระดับสองและระดับสี่ของตัวมันเอง โดยแยกกับประสมกับส่วนท้ายพยางค์คนละระดับกัน คือ พยัญชนะวรรค 庄 ผสมกับระดับสอง พยัญชนะวรรค 章 ผสมกับระดับสาม และพยัญชนะวรรค 精 ผสมกับระดับสี่ อักษรแต่ละตัวจึงประสมกับสระตรงตามระดับ ตามภาพข้างต้น

ลำดับต่อมาคือการบอกลำดับที่ของม้วนตารางเสียง โดยใช้คำว่า “ที่” （第）แล้วตามด้วยตัวเลขเพื่อบอกลำดับของตารางเสียงนั้นๆ ดังตัวอย่างของส่วนท้ายพยางค์กลุ่ม 效 ที่ยกมา เป็นม้วนตารางเสียงที่ 25 โดยตารางเสียงอวิ้นจิ้ง มีจำนวนม้วนทั้งหมด 43 ม้วน โดยในจำนวน 43 ม้วนนี้ ได้รวบรวมอักษรบอกเสียงส่วนท้ายพยางค์หรืออวิ้นไว้ครบทั้ง 206 เสียง

และส่วนสุดท้ายของคำอธิบาย คือ “รูปปาก”（呼）ซึ่งในระบบเสียงภาษาจีนโบราณจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ “รูปปากไม่ห่อ” กับ “รูปปากห่อ” （开口 กับ 合口）โดยเป็นนิยามที่บอกถึงรูปปากขณะเปล่งเสียงสระนั้นๆ ออกมา โดยส่วนท้ายพยางค์ที่ถูกจัดอยู่ในม้วนตารางเสียงที่เป็นรูปปากไม่ห่อ ก็จะออกเสียงสระและส่วนท้ายพยางค์ตามระบบที่ได้อธิบายไว้แล้วข้างต้น แต่หากส่วนท้ายพยางค์ใดถูกจัดอยู่ในม้วนตารางเสียงที่ระบุว่าเป็นรูปปากห่อ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการออกเสียงเล็กน้อย คือการมีสระหลักเป็นสระ [u] หรือเติมสระนำ [u] ลงไปในพยางค์ด้วย เช่น 寒 [ɑn] 删 [an] 仙 [ɛn] 先 [en] เป็นส่วนท้ายพยางค์รูปปากไม่ห่อ 桓 [uɑn] 删 [uan] 仙 [uɛn] 先 [uen] เป็นส่วนท้ายพยางค์รูปปากห่อ จึงมีสระนำ [u] เพิ่มเข้ามาในพยางค์ ซึ่งรูปปากที่ปรากฏในแต่ละม้วนของตารางเสียงนั้น จะมีได้เพียงหนึ่งรูปปากเท่านั้น จะไม่มีการปรากฏร่วมของรูปปากไม่ห่อและรูปปากห่อในตารางเสียงเดียวกัน แต่ถ้าดูในตารางเสียงจะพบว่ามีบางตารางที่ระบุว่าเป็น 开合 ในตารางเดียวกัน ซึ่งต่งถงเหอได้ระบุไว้ว่าเป็นการระบุที่คาดเคลื่อน เพราะในหนึ่งตารางจะมีได้แค่ 开 หรือ 合 เท่านั้น (Dong, 2014, p.97)

ตารางที่ 6 ความแตกต่างระหว่างรูปปากไม่ห่อและรูปปากห่อ

รูปปากไม่ห่อ （开口）		**รูปปากห่อ （合口）**	
寒	[ɑn]	桓	[uɑn]
删	[an]	删	[uan]
仙	[ɛn]	仙	[uɛn]
先	[en]	先	[uen]

จากนิยามของรูปปาก ทำให้การสรุปนิยามศัพท์ในตารางเสียงที่มีผลต่อการวิเคราะห์พยางค์ในภาษาจีนโบราณ จำเป็นต้องเพิ่มนิยามของรูปปากลงไปด้วย ดังนี้

ตารางที่ 7 โครงสร้างพยางค์อักษรจีน 3

เสียงวรรณยุกต์			
เสียงพยัญชนะต้น	เสียงสระนำ “เติ่ง 3” “รูปปาก”	เสียงสระหลัก “เติ่ง 1/2/3(ส่วนต่อสระนำ)/4” “อวิ้น”	เสียงตัวสะกด/สระตาม “อวิ้น”

เหล่านี้คือนิยามศัพท์พื้นฐานของการอ่านตารางเสียง ที่จำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับการประสมกันของส่วนประกอบต่างๆ ในตาราง เพื่อระบุเสียงอ่านของอักษรและระบบเสียงของภาษา ซึ่งนอกจากการประสมกันของเสียงพยัญชนะต้นกับส่วนท้ายพยางค์ตามปกติแล้ว ยังมีรูปแบบการประสมเสียงเฉพาะที่ปรากฏในตารางเสียง คือการประสมเสียงแบบซ้ำเสียงพยัญชนะต้น（重纽）คือการที่อักษรตัวหนึ่งมีเสียงพยัญชนะต้นและส่วนท้ายพยางค์เดียวกัน แต่ในตารางเสียงกลับวางตำแหน่งของอักษรชุดดังกล่าวไว้ในตำแหน่งของระดับสี่ ทั้งที่ควรปรากฏอยู่ในตำแหน่งของระดับสาม สาเหตุที่เกิดลักษณะเช่นนี้เพราะมีเสียงส่วนท้ายพยางค์บางกลุ่ม มีความแตกต่างบางประการภายในของเสียงส่วนท้ายพยางค์ ซึ่งหากยึดตามหลักการแล้ว อักษรเหล่านั้นควรปรากฏในตำแหน่งของระดับสาม แต่เนื่องด้วยความจำกัดด้านพื้นที่ของตารางเสียง ที่ในหนึ่งตารางจะมีอักษรที่ปรากฏในตำแหน่งของเสียงพยัญชนะต้นเดียวกันที่มีเสียงส่วนท้ายพยางค์อยู่ในระดับเดียวกันได้เพียงตัวเดียว อักษรกลุ่มที่มีความแตกต่างทางเสียงนั้นจึงถูกย้ายลงไปไว้ในตำแหน่งของระดับสี่ จึงเกิดเป็นการ 重纽 หรือการซ้ำเสียงพยัญชนะต้นขึ้น โดยการซ้ำเสียงพยัญชนะต้นนี้ จะเกิดขึ้นเฉพาะกับส่วนท้ายพยางค์เพียง 8 เสียง คือ 支、脂、祭、真、仙、宵、侵、盐 และจะปรากฏในเสียงพยัญชนะต้นฐานริมฝีปาก（唇音）ฐานเพดานอ่อน（牙音）และฐานช่องคอ（喉音）เท่านั้น (Liu, 2007, pp.88-89) ดังตัวอย่าง

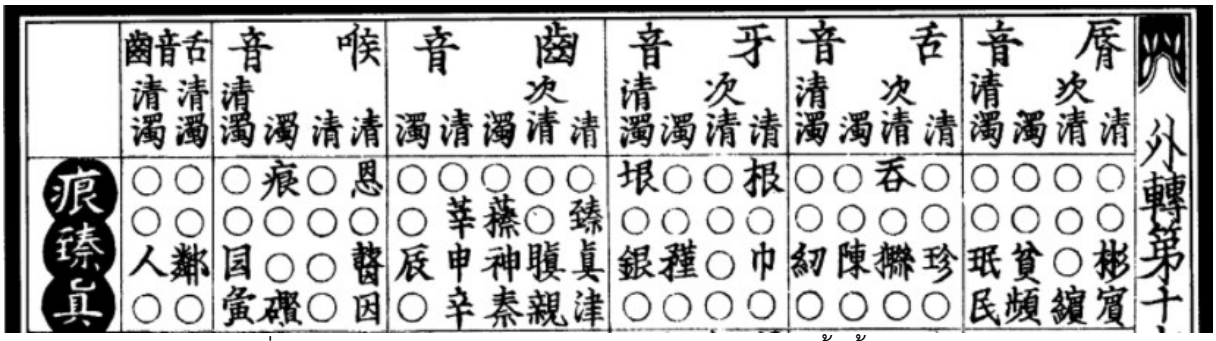

รูปที่ 4 ภาพการ 重纽 ในตารางเสียง จากตารางเสียงอวิ้นจิ้งฉบับหย่งลู่ ท้ายอักขรานุกรมก่วงอวิ้น หน้า 26 (Wu, 2005)

จากภาพจะเห็นได้ว่าในส่วนของพยัญชนะฐานริมฝีปากและฐานช่องคอ (ในตารางนี้ไม่ปรากฏในฐานเพดานอ่อน) จะมีอักษรปรากฏอยู่ทั้งในระดับที่สามและระดับที่สี่ ทั้งที่ส่วนท้ายพยางค์ 真 เป็นส่วนท้ายพยางค์ที่ปรากฏในระดับสามเท่านั้น ในกรณีนี้อักษรที่ปรากฏในตำแหน่งระดับสี่ แท้จริงแล้วมีเสียงส่วนท้ายพยางค์ระดับสาม แต่เนื่องจากไม่มีช่องว่างในตารางสำหรับระดับสามแล้ว จึงจำเป็นต้องแยกไว้ในตำแหน่งของระดับสี่ ซึ่งเรียกกันว่า 重纽四等 (อักษรที่มีเสียงพยัญชนะต้นซ้ำซึ่งถูกวางอยู่ในระดับสี่ คืออักษร 宾、缤、频、民 ตามตาราง) และอักษรที่ถูกวางไว้ในตำแหน่งของระดับสามที่ซ้ำเสียงพยัญชนะต้นกันนั้นจะถูกเรียกว่า 重纽三等 (อักษรที่มีเสียงพยัญชนะต้นซ้ำซึ่งถูกวางอยู่ในระดับที่สาม คือ 彬、贫、珉 ตามตาราง)

เหล่านี้คือการศึกษาการอ่านตารางเสียง ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาลักษณะของเสียงอ่านภาษาจีนโบราณในเบื้องต้น ผ่านนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการระบุเสียงอ่านของอักษรจีนแต่ละตัว ตั้งแต่การฝ่านเชี่ย อักษรบอกเสียงพยัญชนะต้น อักษรบอกเสียงส่วนท้ายพยางค์ ระดับและรูปปาก รวมไปถึงเรื่องม้วน ซึ่งเป็นคำอธิบายข้อควรระวังในเรื่องของการทับซ้อนกันของเสียงพยัญชนะในตารางเสียงช่องเดียวกันอีกด้วย ตลอดจนข้อยกเว้นและหลักการเฉพาะบางประการ เช่น การซ้ำพยัญชนะต้น เห็นได้ชัดว่าการศึกษาสัทวิทยาจีนโบราณจำเป็นต้องพึ่งพาตารางเสียงนี้ในการค้นคว้าการประสมกับระหว่างเสียงพยัญชนะต้นและส่วนท้ายพยางค์เป็นหลัก ทำให้การศึกษากลวิธีการอ่านตารางเสียง จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษาสัทวิทยาจีนโบราณเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

3. บทสรุปและการประยุกต์ใช้สัทวิทยาจีนโบราณ

ทั้งนี้การศึกษาสัทวิทยาจีนโบราณ ยังมีแนวทางอีกหลากหลายที่สามารถช่วยในการทำความเข้าใจระบบเสียงภาษาจีนโบราณได้อย่างครบถ้วนและรอบด้าน รวมไปถึงยังสามารถประยุกต์ใช้ได้ในหลากหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาภาษาถิ่นจีน การศึกษาผ่านภาษาร่วมวัฒนธรรม การศึกษาผ่านภาษาร่วมเชื้อสาย การศึกษาการถ่ายถอดเสียงภาษาต่างประเทศเป็นภาษาจีนในยุคโบราณและการศึกษาการสัมผัสในฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองจีนโบราณ ซึ่งการศึกษาจากหลากหลายมิติจะช่วยให้ภาพของสัทวิทยาจีนปรากฏชัดมากขึ้นและเป็นที่เข้าใจมากขึ้นในวงการวิชาการจีน เช่น คำว่า 报 分 และ 熟 ปัจจุบันทั้งสามคำนี้ในภาษาจีนกลางอ่านว่า 报 bào [pɑu^{51}] 分 fēn [fən^{55}] 熟 shú [ʂu^{35}] ซึ่งจากการศึกษาของนักวิชาการทั้งไทยและจีน (Keawsuwan,

2019, p.100) (Manomaivibool, 2020, pp.330,345) (Xie, 2016, p.58) สรุปไปในทางเดียวกันว่าเป็นคำร่วมรากกับคำในภาษาไทยต่อไปนี้ คือ “ป่าว” “ปัน” “สุก” ตามลำดับ ทั้งนี้เหตุที่ผู้เขียนเลือกสามคำนี้มาเป็นตัวอย่าง เนื่องจากในภาษาจีนกลางมีการแบ่งคำออกเป็นสามกลุ่ม คือ คำที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ แต่ส่วนท้ายพยางค์เป็นเสียงสระตาม（阴声字） คำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์เป็นเสียงนาสิก คือ แม่กม กน กง [-m] [-n] [-ŋ] （阳声字）และคำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก คือ แม่กบ กด กก [-p] [-t] [-k] （入声字）ซึ่งคำทั้งสามหากมองตามเสียงอ่านในภาษาไทย จะสอดรับกับรูปแบบการแบ่งกลุ่มคำออกเป็นสามกลุ่มนี้ คือ 报-ป่าว (เสียงท้ายพยางค์เป็นสระตาม) 分-ปัน (เสียงท้ายพยางค์เป็นเสียงนาสิกแม่กน) 熟-สุก (เสียงท้ายพยางค์เป็นเสียงกักแม่กก)

สำหรับคำว่า 报 ตำแหน่งเสียงในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นคือ

ตารางที่ 8 สัทลักษณะของอักษร 报

声	等	呼	摄	韵部	调	反切	拟音
帮	一	开	效	号	去	博耗切	[pɑu]去

ในประเด็นด้านเสียงอ่าน คำว่า 报 ในภาษาจีนโบราณยุคกลาง สอดคล้องกับภาษาไทยทั้งเสียงพยัญชนะต้น [p] และเสียงส่วนท้ายพยางค์ [ɑu] แต่ในด้านของเสียงวรรณยุกต์นั้นกลับแตกต่างจากภาษาไทย กล่าวคือคำว่า “ป่าว” ในภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงเอก ในขณะที่ 报 มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียง 去 ซึ่งจากการเทียบเคียงจากภาษาจีนปัจจุบัน พบว่าเสียงวรรณยุกต์ 去 มีลักษณะใกล้เคียงกับเสียงโทในภาษาไทย จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิภาคของคำนี้มีจุดแตกต่างกันเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ สำหรับประเด็นนี้ ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการปฏิภาคของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนโบราณยุคกลางกับเสียงโปรโต-ไทนั้น เป็นไปในลักษณะ เสียงวรรณยุกต์ 去 ปฏิภาคกับวรรณยุกต์เสียงเอก” (Manomaivibool, 2020, p.261) จากกฎการปฏิภาคนี้ ทำให้เราสามารถเข้าใจได้ว่าคำใดๆ ก็ตามในภาษาจีนโบราณยุคกลางที่เป็นเสียงวรรณยุกต์ 去 เมื่อผันเข้าสู่ภาษาไทยแล้วจะกลายเป็นเสียงวรรณยุกต์เอก เช่น 送—ส่ง (Manomaivibool, 2020, p.344) 万—หมื่น (Manomaivibool, 2020, p.327) 片—แผ่น (Manomaivibool, 2020, p.333)

ในประเด็นด้านความหมายของคำ ในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นมีการระบุความหมายไว้ว่า 报告又下姓曰报 (อักขรานุกรมก่วงอวิ้นหน้า 121 去 号) ซึ่งแปลได้ว่า “รายงาน อีกความหมายคือแซ่คน” ทำให้ทราบได้ว่าความหมายของ 报 คือ “การรายงาน” และเป็น “แซ่” ซึ่งสอดคล้องกับความหมายในภาษาไทยในคำว่า “ป่าว” ที่แปลว่า “บอกให้รู้โดยทั่วกัน” ในคำว่า ป่าวประกาศ/ป่าวร้อง (Royal Institute Dictionary, 2011)

สำหรับคำว่า 分 ตำแหน่งเสียงในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นคือ

ตารางที่ 9 สัทลักษณะของอักษร 分

声	等	呼	摄	韵部	调	反切	拟音
帮	三	合	臻	文	平	府文切	[piuən] 平
並	三	合	臻	文	去	扶问切	[biuən] 去

ในประเด็นด้านเสียงอ่าน คำว่า 分 ในภาษาจีนโบราณยุคกลาง มีการบันทึกเสียงแยกไว้สองเสียงที่ต่างกัน คือ ในตำแหน่งของวรรณยุกต์ 平 และในตำแหน่งของวรรณยุกต์ 去 ทั้งยังมีเสียงพยัญชนะต้นที่แตกต่างกัน 2 เสียง คือ [p] และ [b] ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าอักษรตัวเดียวกัน เหตุใดจึงมีเสียงอ่านที่แตกต่างกัน ซึ่งในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นนอกจากจะแบ่งเสียงอ่านของอักษร 分 เป็นสองเสียงแล้ว ยังแบ่งความหมายของคำนี้เป็นสองส่วนด้วยเช่นกัน

ในประเด็นด้านความหมายของคำว่า 分 ที่บันทึกในส่วนเสียงวรรณยุกต์ 平 ในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นมีการระบุความหมายไว้ว่า 赋也施也与也说文别也 (อักขรานุกรมก่วงอวิ้นหน้า 31 平 文) ซึ่งแปลได้ว่า “การให้ การสละ มอบให้ อักขรานุกรมชัวเหวินเจี่ยจื้อว่า แยกออกแบ่งออก” ทำให้ทราบได้ว่าความหมายของ 分 คือ “การให้ แบ่งปัน มอบให้” ซึ่งสอดคล้องกับความหมายในภาษาไทยในคำว่า “ปัน” ที่แปลว่า “แบ่งให้ มอบให้” ในคำว่า ปัน/แบ่งปัน (Royal Institute Dictionary, 2011)

ในประเด็นด้านความหมายของคำว่า 分 ที่บันทึกในส่วนเสียงวรรณยุกต์ 去 ในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นมีการระบุความหมายไว้ว่า 分剂也 (อักขรานุกรมก่วงอวิ้นหน้า 114 去 问) ซึ่งแปลได้ว่า “การตัดแบ่ง” ทำให้ทราบได้ว่าความหมายของ 分 คือ “การหั่น การตัดแบ่ง”

จากการสืบสร้างเสียงภาษาจีนโบราณยุคกลาง คำว่า 分 ในวรรณยุกต์ 平 สามารถถ่ายถอดเสียงของพยางค์เป็น [piuən] ส่วนคำว่า 分 ในวรรณยุกต์ 去 สามารถถ่ายถอดเสียงของพยางค์เป็น [biuən] ซึ่งมีข้อแตกต่างกันอยู่ในส่วนของพยัญชนะต้นและเสียงวรรณยุกต์ คือเสียง [p] กับ [b] และวรรณยุกต์ 平 กับวรรณยุกต์ 去

ในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า หากคำว่า 分 （平）ร่วมเชื้อสายกับคำว่า “ปัน” เช่นนี้แล้วคำว่า 分 （去）อาจมีคำร่วมเชื้อสายเช่นกัน และหากเทียบการปฏิภาคของพยัญชนะต้น [p] ([piuən] 分) กับ [p] ([pan] ปัน) แล้ว พบว่าเสียงพยัญชนะต้นยังคงเดิมเมื่อมีการปฏิภาค ในคำร่วมเชื้อสายของ 分 [biuən] อาจมีเสียงพยัญชนะต้นเป็น [b] ก็ได้ และหาก [iuən] เท่ากับ [an] ในกรณีของ [piuən] กับ [pan] ก็มีความเป็นไปได้ที่ [biuən] จะมีเสียงส่วนท้ายพยางค์ในภาษาไทยเป็น [an] เช่นกัน ดังนั้นคำร่วมเชื้อสายของ 分 （去）อาจจะเป็นคำว่า “บัน” หรือคำที่ใกล้เคียง

ทั้งนี้การปฏิภาคเสียงวรรณยุกต์ 去 ที่ปฏิภาคกับเสียงวรรณยุกต์เอกในภาษาไทยนั้น ทำให้สามารถเชื่อมโยง 分（去）คำนี้ เข้ากับคำว่า “บั่น” ได้ ซึ่งมีเสียงอ่านทั้งพยัญชนะต้นและสระรวมถึงวรรณยุกต์ที่เป็นไปตามสมมุติฐานการปฏิภาคทุกประการ และในส่วนของความหมายก็สอดคล้องกัน ว่า “ตัดให้สั้น ตัดให้เป็นท่อนๆ” (Royal Institute Dictionary, 2011)

จากการศึกษาในเบื้องต้น ผู้เขียนจึงขอสรุปความสัมพันธ์ของคำว่า 分 ว่าเป็นคำร่วมเชื้อสายกับคำว่า “ปัน” และ “บั่น” ตามลำดับเสียงย่อยในอักษรตัวนี้

สำหรับคำว่า 熟 ตำแหน่งเสียงในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นคือ

ตารางที่ 10 สัทลักษณะของอักษร 熟

声	等	呼	摄	韵部	调	反切	拟音
禅	三	合	通	屋	入	殊六切	[ʑiuk]入

ในประเด็นด้านเสียงอ่าน คำว่า 熟 ในภาษาจีนโบราณยุคกลาง มีเสียงพยัญชนะต้น [ʑ] และเสียงส่วนท้ายพยางค์ [iuk] ซึ่งมีความสอดคล้องกับเสียงอ่านของคำว่า “สุก” [suk] ในภาษาไทยน้อยมาก มีเพียงเสียงสระหลักกับตัวสะกดเท่านั้นที่สอดคล้องกัน คือ [-uk] แต่ในส่วนของเสียงพยัญชนะต้น เห็นได้ชัดว่าแตกต่างกับภาษาไทยมาก โดยเสียง [ʑ] เป็นเสียงฐานเพดานแข็ง เสียดแทรก ก้อง ในขณะที่เสียง [s] เป็นเสียงฐานปุ่มเหงือก เสียดแทรก ไม่ก้อง ลักษณะร่วมเพียงประการเดียวของสองเสียงนี้คือการเป็นเสียงเสียดแทรก แต่ทั้งสองเสียงนี้ยังถูกจัดให้มีความสัมพันธ์ในเชิงการร่วมเชื้อสายได้ ทั้งนี้ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าลักษณะของพยางค์ [ʑiuk] และ [suk] มีจำนวนหน่วยเสียงที่ไม่เท่ากัน คือ CVVC กับ CVC โดยในพยางค์ของภาษาจีนโบราณยุคกลางมีหน่วยเสียงสระนำ [i] เพิ่มเข้ามา ทำให้การปฏิภาคหน่วยเสียงต่อหน่วยเสียงกลายเป็น [ʑi]- [s] , [u]- [u] , [k]- [k] ทำให้ตีความได้ในเบื้องต้นว่าเสียง [ʑi] ปฏิภาคกับเสียง [s]

มีความเป็นไปได้ว่าหน่วยเสียงสระนำ [i] จะส่งอิทธิพลบางประการกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้น [i] ให้เกิดการเลื่อนฐานกรณ์ออกไปด้านหน้า (เพดานแข็งกลายเป็นปุ่มเหงือก) ตามตำแหน่งลิ้นของเสียงสระ [i] ที่เป็นสระลิ้นส่วนหน้า และเปลี่ยนเสียงที่ก้องให้กลายเป็นเสียงไม่ก้อง เสียงพยัญชนะต้นกับสระนำจึงหลอมรวมกันแล้วกลายสภาพเป็นเสียงพยัญชนะต้นตัวใหม่ ดังสมการ [ʑ]+[i]=[s]

ในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ คำว่า “สุก” มีเสียงวรรณยุกต์เอกตามหลักภาษาไทย แต่สำหรับวรรณยุกต์ในภาษาจีนโบราณยุคกลางนั้น มีการควบรวมวรรณยุกต์กับส่วนท้ายพยางค์ โดยเสียงวรรณยุกต์ 入 จะถือว่าต้องมีตัวสะกดท้ายพยางค์เป็นเสียงกัก แม่กบ กด กก [-p] [-t] [-k] ในขณะที่ภาษาไทยนั้นแยกส่วนวรรณยุกต์กับตัวสะกดท้ายพยางค์ออกจากกัน ทำให้กรณีของคำนี้ไม่สามารถเปรียบเทียบมิติด้านวรรณยุกต์ได้ (เพราะไม่สามารถสืบสร้างเสียงสูงต่ำที่แท้จริงของวรรณยุกต์จีนโบราณได้) ทำได้เพียงเทียบส่วนท้ายพยางค์ที่สอดคล้องกันเท่านั้น

ในประเด็นด้านความหมายของคำ ในอักขรานุกรมก่วงอวิ้นมีการระบุความหมายไว้ว่า 成也 (อักขรานุกรมก่วงอวิ้นหน้า 133 入 屋) ซึ่งแปลได้ว่า “สำเร็จ” ทำให้ทราบได้ว่าความหมายของ 熟 คือ “ความสำเร็จ เสร็จสิ้น สมบูรณ์” ซึ่งสอดคล้องกับความหมายในภาษาไทยในคำว่า สุก (อาการที่พ้นจากความห่ามหรือดิบ) (Royal Institute Dictionary, 2011)

จากตัวอย่างการสืบสร้างคำร่วมเชื้อสายทั้งสามคำนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการศึกษาการอ่านตารางเสียงและสัทวิทยาจีนโบราณ ตลอดจนการศึกษาด้านนิรุกติศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์ที่จะเผยความล้ำลึกของภาษาจีนให้ผู้ศึกษาด้านจีนศึกษาได้เข้าใจ “ภาษาจีน” อย่างลึกซึ้งโดยแท้จริง

Notes

[1] การระบุเสียงนี้มาจากอักขรานุกรมก่วงอวิ้น 《广韵》

[2] การระบุเสียงนี้มาจากอักขรานุกรมจี๋อวิ้น 《集韵》

[3] การศึกษาคำร่วมเชื้อสาย โดย จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ์ ในหนังสือ คำยืม : แขกขอมจีน

[4] นอกจากอักษรหมวด 端 แล้ว ระบบพยัญชนะนี้ยังมีอักษรอื่นอีก 35 ตัวที่แทนเสียงพยัญชนะต่างๆ กัน เช่น อักษรหมวด 帮 แทนเสียง [p] อักษรหมวด 见 แทนเสียง [k] และอักษรหมวด 精 แทนเสียง [ts] เป็นต้น

รายละเอียดอื่นๆ ศึกษาได้จาก วารสารมนุษยศาสตร์ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559) ความหมายของสัทวิทยาจีนโบราณ โดย จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ์ (Keawsuwan, 2016, p.34)

[5] อักษรบอกเสียงส่วนท้ายพยางค์ 东 มีเสียงพยัญชนะตัวสะกดท้ายพยางค์เป็นเสียงนาสิก [-ŋ] ซึ่งระบบเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ของภาษาจีนโบราณมีการแบ่งเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ออกเป็นสามกลุ่ม คือกลุ่มที่ไม่มีพยัญชนะท้ายพยางค์หรือมีเสียงท้ายพยางค์เป็นเสียงสระตาม（阴声韵）กลุ่มที่มีพยัญชนะท้ายพยางค์เป็นเสียงนาสิก（阳声韵）ซึ่งประกอบด้วย [-m] [-n] [-ŋ] และกลุ่มที่มีพยัญชนะท้ายพยางค์เป็นเสียงกัก（入声韵）ประกอบด้วย [-p] [-t] [-k] โดยกลุ่มที่มีพยัญชนะท้ายพยางค์เป็นเสียงนาสิก（阳声韵）และกลุ่มที่มีพยัญชนะท้ายพยางค์เป็นเสียงกัก（入声韵）มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คือเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ของทั้งสองกลุ่มจะจับคู่อยู่ในฐานกรณ์เดียวกันเสมอ หากตัวสะกดเสียงนาสิกเป็นเสียง [-m] คู่ตัวสะกดเสียงกักจะเป็น [-p] คือเป็นเสียงฐานริมฝีปากเหมือนกัน หากตัวสะกดเสียงนาสิกเป็นเสียง [-n] คู่ตัวสะกดเสียงกักจะเป็น [-t] คือเป็นเสียงฐานปุ่มเหงือกเหมือนกัน หากตัวสะกดเสียงนาสิกเป็นเสียง [-ŋ] คู่ตัวสะกดเสียงกักจะเป็น [-k] คือเป็นเสียงฐานเพดานอ่อนเหมือนกัน

[6] การเรียกชื่อสระตามตำแหน่งลิ้นและรูปปากในบทความนี้ อ้างอิงจากตำราภาษาศาสตร์เบื้องต้น สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

[7] การสืบสร้างเสียงภาษาจีนโบราณในบทความนี้ อ้างอิงจากแบบเรียนการวิจัยสัทวิทยาจีนโบราณ ของหลิวเสี่ยวหนาน สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยปักกิ่ง

[8] พยัญชนะต้นทั้ง 6 ชุด ตามหลักสัทวิทยาจีนมีการแบ่งอยู่ 2 ประเภท คือแบบ 5 ฐานกับแบบ 7 ฐาน แบบ 5 ฐานจะประกอบไปด้วย 唇音 (ฐานริมฝีปาก) 舌音 (ฐานปุ่มเหงือก) 牙音 (ฐานเพดานอ่อน) 齿音 (ฐานเพดานแข็ง) และ 喉音 (ฐานช่องคอ) คือโครงแนวนอน 5 ช่องทางขวาของตารางเสียง ส่วนช่องซ้ายที่เล็กที่สุด คือช่องที่บรรจุเสียงฐานที่ 6 และฐานที่ 7 คือ 半舌音 (ฐานกึ่งปุ่มเหงือก) และ 半齿音 (ฐานกึ่งเพดานแข็ง) ซึ่งเป็นเสียงที่มีลักษณะเป็นเสียงข้างลิ้น [l] และเสียงหลังปุ่มเหงือกนาสิกเสียดแทรก [ɳz] (หากยึดตามระบบแบบ 5 ฐาน เสียงทั้งสองจะถูกนับรวมอยู่กับฐานปุ่มเหงือกและฐานเพดานแข็งตามลำดับ) แต่ในตารางเสียงจะแยกสองเสียงนี้ไว้ในตารางช่องที่ 6 ร่วมกัน ในบทความนี้ผู้ศึกษาจึงเรียกว่าพยัญชนะต้นทั้ง 6 ชุด ตามที่ปรากฏบนตารางเสียง

References

Dong, T. (2014). *Chinese phonology*. Beijing: China Publishing House. (in Chinese)

Gao, M. (1996). *China ancient palaeography theory*. Beijing: Peking University Press. (in Chinese)

Huang, W. (2009). *Knowledge and problems of Chinese characters*. Beijing: Commercial Press. (in Chinese)

Keawsuwan, C. (2016). The definition of Chinese historical phonology. *Humanities Journal, 23*(1), 22-38. (in Thai)

Keawsuwan, C. (2019). Study of Sino-Thai cognate words. In Vespada. T. (Ed.), *Loanwords: Persian Khmer Chinese* (pp.94-101). Bangkok: Vespada Academy. (in Thai)

Liu, X. (2007*). Research in Chinese phonology*. Beijing: Peking University Press. [in Chinese]

Manomaivibool, P. (2020). *A study of Sino-Thai lexical correspondences.* Bangkok: Faculty of Arts Chulalongkorn University.

Office of the Royal Society of Thailand. (2011). *Royal institute dictionary 2011*. Retrieved from https://dictionary.orst.go.th/ [in Thai]

Sikhakosol, T. (2017). *Chinese Language Characters and Proverbs*. Bangkok: Saengdao Press. [in Thai]

Tang, Z. (2002). *Chinese phonology textbook.* Beijing: Peking University Press. (in Chinese)

Wu, B. (2005). *Song Ben Guangyun-Yong Lu Ben Yunjing*. Nanjing: Jiangsu's Education Press. [n Chinese]

Xie, Y. (2016). *Xie Yuanzhang's academic works.* Kunming: Yunnan University Press. [in Chinese]

Zhang, S. & Yang, J. (2009). *Introduction to Chinese phonology.* Shanghai: Fudan University Press. [in Chinese]